

PREGÓ FESTES SANT ESTEVE 2019

RICARDO J. MONTÉS FERRERO 27-4-19

Sr. Regidor, Manolo Cuesta
Sr. Comissari, Agustín Robles
Sr. Intendent, Juan Serrano
Sr. Retor, Pau Tomás
Sr. President d'Honor, Don José Terol
Sr. President, José Vicente Garcia
Sr. Llumener Major, Jose Luis Terol
Reina de Festes, Denisse Palarea
Dames de la Cort d'Honor
Junta de Festes
Família meua.
Llumeners, Amics i Amigues.

El dia 26 de desembre de l'any passat, a sabudes de que podia ser el Pregoner de les Festes de Sant Esteve de l'any 2019, vaig escomensar a escriure lo que hui serà el meu Pregó. Com tots sabeu, el 26 de desembre, a demés de ser el segon dia de Nadal, **es la festivitat de Sant Esteve.**

Fa quatre mesos, estàvem al hivern. Tardava en fer se de dia, i el Sol s'amagava ben prompte. El 22 de desembre, es el dia mes curt de l'any i marca el solstici. Des de a hi, el dia allarga. Ho diu el refranyer: ***“Per Santa Llúcia, un pas de puça, per Nadal, un pas de Gall, per Sant Esteve, un pas de llebre, per Any Nou, un pas de Bou, per Sant Antoni, un pas de Dimoni i per la Candela, un hora sencera.”***

Que bonic es el refranyer. No vos sembla? Quanta saviesa concentrada en a penes unes poques paraules! Els refranys son xicotetes enciclopèdies del coneixement.

Molt refranys tenen que vorer en si plourà, quan plourà i de quina manera ho farà. Ara som tots molt llestos. Apretem un botonet del Mòbil i sabem enseguida l'oratge que farà.

Sabeu que no sempre ha segut tan fàcil i per això, des de que el mon existeix, l'home sa procurat d'ajudes per conèixer i controlar la meteorologia. De vegades les ajudes venien del Cel. En altres ocasions, era de mes a piso terra. Tot servia en tal de domesticar a la força de la naturalesa.

Però l'oratge sempre ha fet el que li ha donat la gana. Lo que anomenem **“inclemències del temps”**, en realitat son bons aconteiments, imprescindibles per a la vida.

Plou perquè ens fa falta l'aigua. Sense la pluja no es banyaria la terra, no creixerien els arbres, ni existien el rius, ni s'omplirien els aqüífers.

Fa vent per a què els núvols es mogen, afavorint la pol·linització de les especies vegetals, donant la vida a tota classe de collites.

Fa fred, neva i gela, per que els arbres tenen que descansar al hivern i agarrar força, abans de esclatar i florir de manera exultant, en la radiant primavera.

Fa calor per a que mauren els fruits i nosaltres pugem omplir les nostres despenses.

Tot açò, que es molt natural, no es mes que el cicle de la vida, que es repeteix des de fa milions anys. Però nosaltres es queixem de tot. Fijeu se si no, el que diu el refranyer al voltant de la pluja. El refranyer Valencià i també el Castellà.

“Mai plou a gust de tots”

“Aigua corren, no mata a la gent”

“Cielo a Corderos, Agua a Calderos”

“Setembre: o seca les fonts, o s'emporta els ponts”.

Però quan eixa pluja, no son simples gotes d'aigua, sinó boles de gel que cauen del Cel, el refranyer es posa serio:

“Lluvia de solano, no deja nada sano”

“Abril sin granizo, Dios no los hizo”

“Si la madre Nieve viene, después lo hará su hijo: el Granizo”.

“Marzo que empieza bochornoso, pronto se vuelve granizoso”

“El Granizo”, “la pedra”, com ací anomenem al “granizo”, tal vegada siga el fenomen meteorològic que a Ontinyent, mes por mos fa. ¿Perquè ho dic?

Jo crec que es evident. Digueu-me quantes associacions tenim a Ontinyent, que estiguen relacionades en el mal que fa la Pluja, la Neu, l'Aire o el Foc. ¿Algú en coneix alguna?

Jo no en conec cap. Però en canvi, si que en tenim una Associació molt important, preocupada des de fa molt de temps per espantar el mal que puguen provocar els apedregons. ¿Per que estem ací, si no?. ¿Perquè si no cada any, festegem a **Sant Esteve**, el protomàrtir de la església catòlica que va morir lapidat?. ¿Perquè si no anomenem a Sant Esteve protector de sembrats i de collites, del mal que en fa la pedra d'una tronà, que sempre serà mal vinguda?

LA HISTORIA.-

Açò no es d'ara, que ve de lluny. Mireu: Tot va es començar el dia 6 de setembre de 1666. Ho conta molt be, Francisco Javier Francés Olmos en el seu llibre ***“Tratado de la Ermita de Sant Esteve de Ontinyent”***, publicat al any 2016.

Escolteu i voreu el que passar: El 6 de setembre de 1666, era un dilluns. Curiosament, el dia 6 celebra l'església catòlica la festivitat de ***“Nuestra Señora de las Viñas”***, la Mare de Deu venerada en varios pobles d'Espanya, per a que el raïm aplegui a la bodega, gros i ple de grau.

Eixe 6 de setembre de fa mes de 350 anys, poc després de l'hora del Àngelus, els habitants d'Ontinyent miraven preocupats al cel de ponent. El dia anterior, el Sol s'havia amagat per d'arrere del Plá de la Balarma, per les Serres de Fontanars, en mig d'una aureola rogenca i ventosa. Tots sabien lo que això significava. No era una bona cosa, però no podien fer res. Tan sols resar i esperar a que la tronà passarà de llarg.

Però eixe dia, els habitants d'Ontinyent, no van tindre sort. Un cronista anònim del segle XIX, descriu el que va passar de la següent manera:

“Apedregó de tal modo que se arruinaron mucho las casas con algunas desgracias de personas y de bestias. La huerta, con la cosecha de panizo, quedó arrasada porque la tempestad descargó sobre la Villa y la Huerta, cruzando de San Esteban a Agres.”

La tempesta va ser forta i les conseqüències en la població, doloroses. Moltes cases van quedar destrossades. Van morir varies persones per els arrumbaments. Les collites es van balafiar i el bestiar, es va arruïnar.

La tronada va deixar una forta empremta a Ontinyent. Tot lo mon va quedar tocat, d'una o altra manera. No va haver família que no patira alguna desgracia. El mal al cansava al Comú del Poble i la desesperació general va agermanar als nostres avantpassats del segle XVII, que es van juramentar per a lluitar contra les devastadores tormentes, amb les armes de la fe, la devoció i el fervor religiós.

Tan forta va ser aquella unió fraternal, que una cosa molt important va passar a Ontinyent. Escolteu, perquè el cronista del segle XIX continua en el seu relat:

“Terminada la tormenta, se descubre una capillita de piedra seca y dentro, una estampa de San Esteban por cuya causa en el año 1680, los labradores y vecinos de esta Villa determinaron hacerle una ermita, la que hicieron en el monte de la Solana.”

Naixia d'esta forma en Ontinyent, la devoció a Sant Esteve, per a que ens protegirà dels apedregons de les tronades que entren per ponen.

Ja vegeu que **un mal va portar un be.**

Però no es va acabar tot a hi, perquè 22 anys després d'aquell fet, un altra tempesta amenaçava Ontinyent.

“Era el 14 d'agost de 1688. Eixe dia, poca gent s'atrevia a eixir de sa casa. Les asfixiants temperatures del mes d'agost, convertien els carrers d'Ontinyent en una caldera sufocant. La tremenda calor havia evaporat gran quantitat d'humitat, ennegrint el cel en qüestió de minuts amb uns amenaçadors núvols carregats d'aigua.

Bernat Pons era fuster i tornava de sa casa d'aviar els animals. Les primeres gotes d'aigua, tan grosses com a pinyols d'albercocs, el van sorprendre al carrer. Va voler amagar-se en la Església de Santa Maria. Però la porta estava tancada i Bernat es va arrimar a la paret de l'Església, amb l'esperança de protegir-se del diluvi que estava caient. Uns segons després, la lluminosa flamarada d'un re llampec, el va encegar per complet.

El tro va ser simultani, sec, terrorífic, semblant al d'una gran pedra xocant sobre una altra. El soroll es va produir just sobre el seu cap. Va alçar la vista i, entre les gotes d'aigua que li inundaven les pupil·les, va veure com es precipità sobre ell, el que un instant abans, era la paret nord de la torre campanar de l'Església de Santa Maria.

Una nova pluja, ara de pedres i rajoles, li va caure d'amunt. Bernat va morir a l'instant, sense cap patiment.”

La tronada del 14 d'agost de 1688 va destrossar el vell Campanar de l'església de Santa Maria d'Ontinyent. **Però un mal va portar un be.** D'aquella desgracia, la força de voluntat de la gent del poble d'Ontinyent, que està feta d'un llinatge Noble i Valent, va ser capaç de construir un nou Campanar, que hui es la orgullosa Torre Campanar mes alta del Regne de

Valencia, la Torre Campanar Cristiana mes alta d'Espanya, el nostre benvolgut Campanar de la Vila, “**El Guardián del Linaje**” de tots nosaltres, que hem tingut la sort de rebre en herència, a està magnífica Torre.

El Campanar de la Vila i la Ermita de Sant Esteve, son dos obres emblemàtiques d'Ontinyent que es van construir en la mateixa època. Dos obres unides al poder de les tronades, perquè la força de la naturalesa fa i desfà.

LA NATURA.-

La potencia de les forces naturals han construït el paratge del Pou Clar, el Barranc per a on baixa el riu Clariano, la Vall a on vivim. Nosaltres s' ham ensenyant a conivre amb la mare naturalesa, perquè es la que ens dona la vida. Però,... encara que som conscients que sense els núvols i la pluja, la vida no pot obrir-se camí, continuem resant-li al Sant, pregant la seua benevolència, per a que les tronades mos fa sen el mal justeted. I Sant Esteve, complaent, ens ajuda a comprendre que eixes tronades, formen part del ecosistema de la Vida.

Des de fa 350 anys, l'Ermita de Sant Esteve es el lloc a on la gent d'Ontinyent conviu en la naturalesa. Es un paratge natural entranyable, al que tots tenim molta estima i del que presumim ensenyant-lo orgullosos, als forasters que ens visiten. ¿Qui no a portat a Sant Esteve a amics i coneguts per a respirar el bon aire que sempre fa allí, i per a gaudir de les seues magnifiques vistes?

Sant Esteve ha segut, de sempre, la porta d'Ontinyent a la Naturalesa. Be que ho sabien els membres del **Centre Excursionista d'Ontinyent** i personatges com **Vicent Albert**, el meu veí del barri de Sant Rafel. Ells van ser en els anys 50 i 60, els promotors incansables del Paratge Natural de la Ermita de Sant Esteve.

Una Ermita que, com be sabeu, està en la Solana, mirant a l'esquerre del **Cabeço Gordo** que té 795 metres d'altura, el punt mes alt del terme

d'Ontinyent. D'enfront de Sant Esteve, està el **Alt de Ponce** amb 786 metres d'altura.

Allí, en Ponce, m'espera mon Pare, perquè allí està la **“humilde tierra en tu campo, que a mi deseo basta”**. Ho diu l'Ambaixada Cristiana de les nostres Festes de Moros i Cristians, junt a frases tan precioses com **“Amigos generosos y contemplar a Ontinyent, Feliz, Rica y Gallarda”**.

Mon Pare va ser la persona que en va ensenyar a estimar estes muntanyes, que encara que no son massa altes, per a mi, son les mes boniques del mon, perquè son les meues, son les nostres. Amb mon Pare, he recorregut les serres del terme d'Ontinyent, els seus camins, les sendes, els barrancs. Unes vegades d'arrere d'unes incansables perdius, altres també en companya de ma Mare i de les meues Germanes, buscant una fonteta, no mes per el plaer d'esmorssar, mentre escoltàvem el brollar del aigua xorrant.

El primer contacte que vaig tindre en la Ermita de Sant Esteve va ser gracies a mon Pare. Jo tenia a penes 8 anys. Una excursió a la **“Codolla dels Agüelos”** en els meus amics del Centro Parroquial de Santa Maria. Algú d'ells esta hui també ací. ¿Sen recordeu que plovia i es vam xopar de d'alt a baix?. Tenim que tornar a la Codolla. Està prop de Sant Esteve, per el camí del Plá de la Balarma, després de passar el Pla de Figueroles. Jo ara no sabia trobar la, però entre els llumeners se que hi han amics que coneixen be el camí.

LA GERMANOR.-

I es que la Festa de Sant Esteve ens regala, sempre, una bona oportunitat de conuiuere amb els amics, per que al voltant de la Festa, treballem la convivència, que es el valor mes important del ser humà. Compartir amb harmonia la nostra vida amb altres persones, es el que ens dignifica com a essers humans. Sense la nostra capacitat d'agermanar-se amb pau, no ens distingiríem d'altres especies animals. Es el nostre caràcter gregari el que ens engrandeix.

I que bonic quan eixe esperit “**enjuntaor**” es per a fer “**Festa**”. Això a Ontinyent ho tenim molt al interior, molt al ordre del dia. Ja he dit en varies vegades, que Ontinyent es segurament el poble d’Espanya amb mes hores de Festa per habitant al any. ¿No so cregueu?. Repassem junts les festes que celebrem a Ontinyent des de que l’any comença:

“La Cavalcada de Reixos, Sant Antoni, Carnestoltes, Falles en Sant Josep, Setmana Santa, La Festa Andalus, El Cugol en el Plá, El Bou de les Penyes, Sant Joan, Sant Pere en la Vila, Sant Cristòfol, Sant Esteve, Moros i Cristians, La Festa del Camí dels Carros, Sant Rafel, La Festa d’el Llombo, La Fira, La Puríssima,... sense oblidar aquelles festes que té tothom, com Pasqua, Tot Sants i Nadal.”

A aquesta increïble relació, no mes li falta afegir la Festa que en este Poble fem quan es un bon any de **Pebrassos** i d’això també sabem molt els que camegem amb un cistella al braç, per les llomes de la Buitrera, la Mola Gran, la Moleta, l’Alt dels Bous, l’Altet dels Turcaços o la Lloma del Serrelar, llocs, tots ells, que estan molt propet de Sant Esteve.

Totes aquestes Festes que he anomenat són nostres, fetes amb les mans, amb la força dels braços dels homes i dones d’aquest beneït poble d’Ontinyent, de manera absolutament artesanal. No són Festes programàtiques en les que comprem una entradeta i acudim com espectadors passius. Nosaltres li furtem les hores a l’oci o a la son, i ens fiquem a treballar per a que la Festa siga llüidera.

¿I perquè tenen tant d’èxit totes estes Festes?. Perquè en elles desar rollem, per d’amunt de tot, un poderós sentiment, el mes gran del ser humà: es **La Amistat**, el mes valuós tresor, patrimoni d’homes i dones, i que tenim la costum de regalar a les persones que estimem.

Jo he tingut la sort en esta vida de tindre bons amics. Un grapat d’ells hui estan ací. Son els meus amics de la **Esquadra Pitos de la comparsa Mossàrabs**. La majoria es coneixem des de ben xicotets. D’això ja fa molt de temps. Malgrat els anys que han passat, encara hui, continuem disfrutan de la amistat, amb la mateixa il·lusió e intensitat que el primer dia.

Un d'estos amics de tota la vida, es el Llumener Major d'enguany. Li diuen **Jose Luis Terol Vidal**, i es l'orgullós continuador de la passió per la Festa de son Pare, el veterà **Don José Terol**, president d'honor de la Associació.

Estic segur que tots i cada ú dels que esteu hui ací, també teniu bons amics, gracies als quals, la vida vos es molt mes fàcil.

Com també estic segur que també vos passa a vosaltres, **Reina y Dames de les Festes de Sant Esteve 2019**. Algunes ja es coneixíeu del Col·legi la Milagrosa. Altres seu vist per primera vegada gracies a Sant Esteve, que vos ha donat l'oportunitat d'ampliar les vostres amistats "**reals**".

I dic "**reals**", per que no estic referint-me a noves seguidores que au aconseguit al Face Book o al Instagram. Estic parlant de amigues de veritat, de les que es poden vorer, tocar, sentir, escoltar, riure amb elles, i també plorar i emocionar se. Podeu parlar en directe, unes en altres, sense que per el mig estiga el grup de Wasap, que estic segur que també teniu, veritat?

Jo vos dic a totes que, **DENISSE PALAREA SALMERON**, la Reina de les Festes de Sant Esteve, a demès de ser la guapa neta del meu amic Angel, es molt mes que la administradora d'eixe grup de Wasap. Vos dic a tots vosaltres, que la Reina i Dames, que **Denisse, Olivia, Nayara, Marián, Sara, Nerea, Laia, Aitana i Nuria**, son un grup de adolescents que practiquen "**en directe**" el exercici de l'amistat, com han fet des de fa molts anys, altres Reines i Dames de la Festa.

Vos tinc que dir també, **Reina i Dames de 2019**, que Sant Esteve no tenia Wasap i tampoc el tenien les persones que fa mes de 350 anys van es començar a ajuntar se per a festejar-lo. I malgrat no tindre ni Mòbil ni Wasap, mireu lo gran que sa fet la Festa i lo lluny que ha aplegat. Mireu la quantitat de persones que hui estem ací reunits, gracies a Sant Esteve. I mes gent que vindrà i que s'ajuntarà en el dia de les **Paelles, la Cacaùà i la Romeria**, gaudint de les Cucanyes, les Albàes i de totes les activitats de la Festa, perquè fa 350 anys que Sant Esteve agermana a la gent d'este Poble d'Ontinyent i la convida a pujar a la Ermita a gaudir de la Serra i de la Naturalesa.

Però Reina i Dames: no cregau que tot açò es fa a soles i que cau del Cel perquè sí. Es clar que Sant Esteve ajuda, però ninguna Festa seria possible si no fora per la faena que fan les persones que la organitzen. Res passa sense que els homes i les dones s'arromanguen i treballen de valen per a que, any rere any, les Festes, **totes les Festes del nostre Poble d'Ontinyent**, es puguen celebrar. Sempre te que haver algú per que es plante la Foguera de Sant Antoni, es celebrí la Pluja de Caramels en Sant Rafel, es correnga el Bou en Corda per la Puríssima, es fa sen les Dianes i les Ambaixades en les Festes de Moros y Cristians i es celebre la Romeria a Sant Esteve.

Enguany a tu **Denisse** i a les teues Dames, vos toca gaudir de la Festa de Sant Esteve. Vos anime a que ho feu en gana i a mans plenes, i tant de bo la Festa vos aplegui dins al coret i sen enamoreu d'ella per agarrar algun dia el relleu dels vostres pares i del vostres agüelos. Eixe dia sereu vosaltres les que organitzareu la Festa del futur, fent possible que les boniques tradicions del nostre poble, no es perdin mai.

Enguany es celebren 60 anys de Llumeners Majors, Reina, Dames, Pregó, Pregoner i no se quantes coses mes. Per eixe motiu, persones sabudes com son **Rafa Mora, Santiago Sanchis i Jesus Bordera**, i persones cabudes com **Don José Terol**, han fet possible un **Llibre** preciós que es titula "**Sant Esteve d'Ontinyent: el que no sabies i has de conèixer**". Vos recomane a tots que el compreu i que el llegiu. No es un llibre mes. Es la Historia de la Festa de Sant Esteve. En les seus pàgines està escrita la **Novel·la** que explica tot el que ha passat en els darrers 60 anys, deixant constància de quines son les persones que han fent possible que la Festa de Sant Esteve perdure en el temps.

Amics i Amigues: anem aplegant al final que ja va sen hora de sopar.

Tres han segut les idees d'este Pregó i d'este Pregoner.

Historia, Naturalesa i Germanor.

Sant Esteve es **Historia viva** del poble d'Ontinyent. Es Historia antiga, entranyable, emotiva, genuïna, historia nostra.

Sant Esteve es també conservacionisme pur, **tindre cuida o** de la Serra. Es estima per la naturalesa, es ecologisme de veritat.

I Sant Esteve es també germanor, exaltació del **“nosaltrisme”**, ajuntar se per el plaer d'estar junts.

Hui m'heu concedit el privilegi d'escoltar me. Este Llumener està molt agraït i molt orgullós d'haver tingut l'oportunitat, en esta nit tan emotiva, de pregonar la Festa de Sant Esteve.

Una Festa que cal respectar, mantindre i engrandir. Això es faena de tots. Estic segur que la Festa perdurarà per molts anys, perquè la Associació es forta, animosa i treballadora, i conta en la empenta de tots els Llumeners, de tots vosaltres, que sou els que li doneu força i continuïtat a Sant Esteve i a les nostres tradicions.

Moltes gracies per la vostra amable atenció.

Visca Sant Esteve i Visca Ontinyent.

Ricardo J. Montés Ferrero, Ontinyent 27-4-19